

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמדו בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא וענינים תראה בנים
ובני בנים כשתלי זיתם סביב
לשולחנכם, הכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו';
בני היי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכן הנה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין וז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל הגושת'לים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוד"יגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכן"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ ישר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמוהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

מללניצי יין עשיר

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
ישר בעולם העליון

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ ישר

חזון יהוקאל
רבי יהוקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריו:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שילמליץ טוב לכל מי
שילמדו בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיעיץ את חידושי תורתו.
(רבות אפרים או"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפיו פרק מ"א).

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה ומליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יהוקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

יהס כלב וגו' ארץ אוכלת יושביה. יש לבאר מדוע אמרו המרגלים טענה זו רק לאחר דברי כלב, ולא סיפרו זאת מיד בתחילת דבריהם שהארץ אוכלת
יושביה, דמתוך סדר הדברים כאן נראה שדבריהם היה כתשובה לדברי כלב, ויש לבאר מה אמר כלב שעל כך השיבו לו כן. ויש לומר דאיתא בזוהר (ח"ג
דף קס:) שמשו רבינו מסר למרגלים את הכוונה של השם הו"ה, כדי שאם יבואו הכנענים להרע להם, יכוונו בזה השם וינצלו מהכנענים ולא יפחדו
מהם. ולפ"ז יש לפרש את סדר הפסוקים דזה היה תשובת כלב לבני ישראל על מה שהמרגלים הוציאו דיבת הארץ ואמרו 'הערים בצורות וגו' וגם
ילידי הענק ראינו שם', דעל זה השיב כלב 'עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול', שיש בדבריו סופי תבות שם 'הו"ה', לרמז להם שבכח שם זה אין להם
לפחד מהכנענים כלל, כי ינצלו מהם וינצחו אותם. ולזה השיבו המרגלים דממה נפשך מוכרח שלא טוב הדבר לעלות לארץ ישראל, ואמרו 'לא נוכל
לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו', וכפי שאמרו 'אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם', והראיה היא, דבכ"מ שהלכנו היו הכנענים מקברים
נשיאם כדי שיהיו טרודים באבלם, ולא ירגישו במרגלים. ומוכח, שאם הכנענים היו נלחמים עם בני ישראל, אז הכנענים היו מנצחים, שאם לא כן מדוע
היה צריך הקב"ה לעשות נס שימות נשיאם, הלא אף אם ירגישו בהם הכנענים, לא יוכלו לעשות להם שום רע מכח כוונת השם הק' שמשו מסר להם.
ועל כרחק צריך לומר שכביכול אין הקב"ה יכול לנצחם. ואם תאמרו דבאמת הטעם שמתו נשיאם לא היה כדי שיהיו טרודים באבלם, כי אכן לא היו
זקוקים לכך מפני השם הק' שמשו מסר בידם, אלא הם מתו מפני שהגיע זמנם למות. א"כ שכל כך הרבה מתו פתאום, הרי היא 'ארץ אוכלת יושביה',
וא"כ בודאי לא כדאי לעלות לשם שהארץ מקוללת. אכן לפי האמת הטעם שעשה הקב"ה כך, כי רצה לעשות ניסים אשר יותר קרובים אל הטבע.

לע"נ הר"ר יוחנן ב"ר בנימין זאב וואאנר הי"ד י"צ כ"ז סיון

שלח לך אנשים. אמרו חז"ל דבאותה שעה כשרים היו. וראוי להבין מה הסיבה שנתהפכו כקשת רמיה. ונראה כי אמרו חז"ל דכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, ומה גם בהיות התגברות הסט"א קודם ביטולה, הוא מתגבר ביותר, כמו הנר שקודם שיכבה מתלהב יותר, וכן האדם כאשר עומד למות, אז קודם אפיסתו הגוף מתחזק לפעמים ביותר, וזהו אפיסתו, כמ"ש 'תוסף רוחם יגועון'. לכן כאשר באו לא"י שהשיגו חכמה יתירה וראוים היו לנצח הקליפות, לכן התגבר עליהם הסט"א. ולזה אמרו 'כשרים היו באותה שעה', אבל כשבאו לא"י שהשיגו מעלה יתירה, התגבר עליהם כח הקליפה עד שנהפכו לרעה.

ותשא כל העדה ויתנו את קולם. יראה עפ"י מ"ש בזהוה שהמקלל עצמו בחמתו, אז הסט"א מזומן לקבל הקללה ההיא, ומקטרג עד שיתקיים הקללה בו. ואלו גם כן במה שנשאו את קולם ובקשו המות, בזה 'ויתנו את קולם', כי קולם ניתן למקטרג לקבל שיהיה להם למזכרת עון שיקיים אשר דברו, כאשר הוכיח הסוף.

לע"נ הג"ד שמואל ב"ר ראובן פיבושיץ זצ"ל י"צ כ"ח סיון

מקושש עצים. הנה בנוגע חטא המקושש עצים שנתכוון לשם שמים (ע' תוס' ב"ב ק"ט: ד"ה אפילו), דכוונתו היה שיתקדש שם שמים ותתייקר מעלת השבת ע"י שיראו ישראל שנסקל. והקשה הפ"מ, דאם כן מצוה רבה עשה, ולמה נסקל. ויותר תמוה שמשם היה מסופק אם נתכפר חטאו ויהיה לבנותיו חלק ונחלה (ע' זוהר ח"ג דף קנז). [הרי נתכוין לשם שמים, וא"כ בודאי נתכפר חטאו].

אך הטעם הוא, שהרי את השבת חילל ביום השבת, והטובה [שיתקדש שם שמים] לא היתה רק למחר כשנסקל, וא"כ נמצא דהשבת הכנה אל יום המחרת. ושבת שהוא מעין עוה"ב שהוא שלימות, לכן אין שבת מכין ליר"ט, כי זה גרעון במעלת השבת שלא להיות תכלית בעצמו רק הכנה ליר"ט. ולכן ניחא המעשה שהובא (שבת קנז): בחסיד אחד שחישב בשבת איך לגדור שדהו ולא גדרה, ונעשה לו נס ועלתה בו צלף בשדהו. ואיתא בכתבי האר"י (ע' פתח עינים שם) דחסיד זאת היה [גלגול] צלפחד המקושש, ועל כן "עלתה" (-היה עליה לנשמתו) בו צלף (רמז לשמו 'צלף חד'). ולפי מה שכתבתי יתבאר היטב, כי בזה שלא רצה שמחשבת שבת תועיל ליום חול, תיקן את החטא הנ"ל, דהתיקון הוא מעין החטא. (נאות הדשא ח"א עמוד צ"ד).

לע"נ הג"ד ראובן ב"ר שבתאי פיין זצ"ל י"צ כ"ה סיון

שלח לך אנשים. להבין הענין שילוח המרגלים, שעל פי פשוט לרגל הארץ היה צריך לשלוח אנשים גבורים בקיאים במלחמה, וכאן בירר חכמים וראשי בני ישראל. אך הענין דכתיב 'וארון ברית ה' נוסע לפניו דרך שלושת ימים לתור להם מנוחה', ואמרנו הפירוש: 'דרך שלושת ימים', היינו השלוש מדות: חסד גבורה תפארת, שנקראו 'מים', שהאבות אברהם יצחק ויעקב מרכבה להן, והם נגד שלוש קליפות הקנאה והתאוה והכבוד, וזה היה ע"י תורה שבכתב שהוא ארון ברית ה' שרצה הקב"ה לטהרם מכל השלוש קליפות ויכנסו תיכף לארץ ישראל, אבל הם קלקלו, לכן רצו ישראל אח"כ לתקן זה ע"י אתערותא דלתתא, והוא ע"י שישלחו אנשים גדולים תלמידי חכמים שהם גם כן בחינת ארון, דהתלמיד חכם נקרא ארון שבו התורה שבעל פה. ורצו שהם יבררו אותם בשלוש מדות אלו לטהרם מן השלוש קליפות שכנגדם, וזה שנאמר 'ויתורו את ארץ כנען' וכו'.

ואמר להם משה 'וראיתם את הארץ', וזה לפי מה שמצינו (ברכות נח). 'נתן עינו בו ונעשה גל של עצמות', וכן (חגיגה ה:): כל מקום שנתנו חכמים

א' פרשת שלח כ"ב סיון
יומא דהילולא של בעל הילקוט סופר ז"ע

אם לא עכשיו אימתי!
עכשיו הזמן לקיים צוואת הילקוט סופר ז"ע
"מי שילמוד או יפרסם דברי, אטיב אני עמהם
להמליץ טוב בעדם לפני קל חי. ואם יבואו על
קברי, אז גם אני אשתחוה לפני שומע קול
בכיות עמו ישראל ברחמים, ואצטרף תפילתי
עמהם לטוב להם כל הימים!!"

ליסות י.ב.ח.ה. להצלה בכ"ע

שלח לך אנשים ויתורו את ארץ
כנען אשר אני נתן לבני ישראל
איש איש אחד למטה אבותיו
ותשלחו כל נשיא בהם, וישלח

אותם משה ממדבר פארן על פי ה'. ולהלן בפרשה מצינו 'ויקרא משה להושע בן נון יהושע', וברש"י: התפלל עליו ה' וישועך מעצת מרגלים. ויש לדקדק כוונת הלשון 'מעצת מרגלים', וכן מרגלא בפומי דאינשי לקרוא אותן האנשים אשר שלח משה 'מרגלים', ובאמת לא נאמר בכל הפרשה לשון 'מרגלים', רק 'לתור את ארץ כנען'. וגם ישראל אמרו 'נשלחה אנשים ויחפרו לנו', ורק אח"כ כתיב 'ויפנו ויעלו וירגלו אותה'. ונראה לי שלשון 'מרגלים', הוא מלשון 'רגל', שדרך ההולכים לתור, להיות באותה מדינה זמן זמנים טובא, שיהיו יכולים לילך בכל עיר ועיר, ובכל מקום במדינה תדרוך כף רגלם בעיר ביבשה בהר ובשפילה להכיר את המדינה מהותה וטבעה, ולהכיר את יושביה בכל עיניה, כן הוא דרך ההולכים לתור את הארץ, ועל כן נקראו 'מרגלים', מלשון 'רגל'.

והנה כוונת משה רבינו במה ששלח אותם לתור את הארץ, כי רצה רק לקיים קצת דרך הטבע אשר מחויב האדם, ולא ילכו רק לראות את הארץ, אבל לא ישהו שם זמן רב. ועל כן אמר רק 'לתור את הארץ', והכוונה מלשון 'לתור בחכמה', או 'תרתני בלב' (קהלת ב:ג), וזאת אפשר גם בזמן מועט. וכן ישראל לא ביקשו שישלחו 'מרגלים', רק אנשים אשר 'יחפרו' את הארץ, אבל המרגלים מיד בהליכתן היו בעצה רעה, כמאמר חז"ל שדרשו מן הפסוק 'וילכו ויבואו', מקיש הליכתן לביאתן, והם שהו ארבעים יום שרצו לרגל את כל הארץ, ולא בטחו בהקב"ה 'איש מלחמה', ועל כן כתיב 'ויפנו ויעלו וירגלו אותה'. וזה הכוונה מה שביקש משה 'קה יושיעך מעצת מרגלים', היינו מהכוונה שלהם לשהות שם זמן רב ולחקור את הארץ לארכה ולרחבה יותר מהשתדלות במקצת כדרך הטבע.

שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען. וברש"י: שלח לך, לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח. ויש לדקדק, הלא כללא הוא דלמעט בניסא עדיף, והקב"ה מבקש שיעשה האדם את שלו, וא"כ מדוע אמר 'שלח לך לדעתך, אני איני מצוה לך', דמדוע לא ציוה הקב"ה בעצמו שישלחו המרגלים. ונראה לפי מה שכתב בספר המקנה (סוף מסכת קידושין) על מאמר ר' אלעזר ראית מימדך חיה ועוף והן מתפרנסין שלא בצער, והן לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא הריעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי. וביאר, דאם היה האדם מכוון באכילתו להעלות הכל לשרשו לשם שמים, לא היה צריך לשום השתדלות, רק הכל היה בא אליו מעצמו, וכמבואר בפסוק (דברים כח:ב) 'ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך', והיינו הם ירדפו אחריך כדי שתוכל לתקנם. ויעקב אבינו ביקש 'ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש', היינו שהלחם יתאוה שיאכל אותו, וכן הבגד שילבשנו, כי על ידי זה הוא מתעלה והוא תכלית כל דבר. וזה הכוונה כי באמת היה צריך להתפרנס האדם שלא בצער, והיינו שהכל ירדוף

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - וואראש, **אבני זור** - סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות

אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!
gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

* לא עלה בידינו לפענח שם הספר.

תולדות החזון יחזקאל זצ"ל

כשהגאון ר' אליעזר פלצינסקי זצ"ל פנה למרן הגאון ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל בשנותיו האחרונות בשאלה מעשית, על אדם שבגלל החלטה והסכמה שלו שלא יספר איזה מעשה, זה גרם שירדפו אותו, עד היכן הוא הגבול שלא לספר, ולסבול?

השיב לו מרן החזון יחזקאל כך, והקדים לו תנאי שלא יספר על כך לאיש עד אחר פטירתו, וכך סיפר: כששחרר מרוסיה, קיבל פנייה ממרן הג"ר חיים עוזר זצ"ל ללכת לכהן כרב הקהילה בלונדון, הקהילה הזו לא היתה קהילה של ת"ח, מצב הרוחני היה ירוד מאוד בקהילה ההוא, והיה חשש גדול לאחריות הקהילה, רבי חיים עוזר שלח לו מברק והסביר לו את המצב שחייבים להציל, ואי אפשר לשלוח כל אחד להציל, כי אפשר להיסחף, הוא חושב שהוא היחיד המתאים ויש לו הכוחות ללמד ולהחזיק את הצבור, להחיות עם רב, ואין חשש שזה יזיק לו.

אבל אמר לו ד"ש תנאי אחד, שאסור לגלות לשום אדם שהוא שלח אותו לשם, כי אסור לו לשלוח רב משל לקהילה חלשה כזו. 'עכשיו הבנת כמה זמן אפשר לשמור ולא לספר', אמר לו החזון יחזקאל. הגאון רבי אליעזר שמר הדבר, ולאחר פטירת החזון יחזקאל סיפר זאת להג"ר מתתיהו חיים סלימון שליט"א המשגיח בלייקוואד.

יוציאו דבת הארץ וגו' אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה ארץ אוכלת יושביה. ד"ק קרא וכפל ואמר 'ארץ', [דהול"ל 'הארץ אשר עברנו בה אוכלת יושביה']. כי עיקר חטאם היה על דבת 'הארץ', ולא על 'יושביה', דמה שאמרו 'אפס כי עז העם וגו', על זה לא היה טענה להם, כי באמת הם היו כן, ולא בחנם רק בהם כתיב 'לא תחיה כל נשמה', כי לא היו חוטאים כמוהם. אמנם מה שדברו על 'הארץ', זה היה חטאתם, ד'הארץ' מה חטא, דעל ארץ ישראל אין לדבר. דגם אם יש בהם כדור של ירבעם אשר במ"ג כתיב כהאי גוונא דכתיב ביושבי כנען, דכתיב (מ"א יד:י) 'ובערתיו אחר בית ירבעם', [מ"מ זה כתיב רק על יושבי הארץ, אבל אין בזה פגם בארץ ישראל גופא], ודומה הוא לקדירה אשר תלוי בבחירה, דאם יתן בו בשר כשר, אז הקדירה מבשל כשר, ואם נותנין בו בשר טרפה, אז הקדירה מבשל בשר טרפה, 'אך טובה הארץ מאוד מאוד', ו'כאשר ירד הגשם והשלג', האם לא נחשבו גשמי ברכה בשביל שעל ידי כן נתגדלו גם קוצים בתמיה, והקב"ה הוא יבער הקוצים מכרמו בב"א.

לע"נ ר' יוחנן בר יעקב קאפיל פליישמאן הי"ד י"א צ"כ סיון
לבדוק חוטי ציצית. בשו"ע (או"ח סי' ח' סעיף ט') קודם שיברך יעיין בחוטי הציצית אם הם כשירים כדי שלא יברך לבטלה, ע"כ. פי', דמשום מבטל מצות ציצית לא היינו חוששין, דמוקימין אחזקה, ורק משום חומר 'לא תשא' דברכה לבטלה מחמרינן. והנה אם אין הציצית כשירים, הרי הוא עובר על 'לא תשא' ע"י הברכה לבטלה רק פעם אחת, ואילו

ביטול מצות עשה דציצית הרי הוא מבטל בכל רגע ורגע שהוא לבוש בטלית, ומוכח דעבירה חמורה של 'לא תשא' בקום ועשה פעם אחת, חמור יותר מעבירה קלה בשב ואל תעשה בכל רגע, דביטול מצות ציצית הוא עבירה בשב ואל תעשה (ע' יבמות צ:), [ולכן אין צריך לחשוש משום ביטול מצות ציצית, אבל צריך לחשוש משום עבירה ד'לא תשא'].

ומוכח מדברי הש"ע הנ"ל דריבוי הכמות אינו מכריע את האיכות, דאל"כ אע"ג ד'לא תשא' חמור באיכותו וגם הוא בקום ועשה, עם כל זה היה ראוי לומר דריבוי הכמות של ביטול מצות ציצית בכל רגע, מכריע האיכות והיינו חומר הלאו של 'לא תשא', דהיה ראוי שיחשבו ביטולי המצות ציצית דכל רגע ורגע לחמור טפי. ועל כרחך דריבוי הכמות אינו מכריע האיכות. (לקח טוב כלל ט"ו אות י"ב).

לע"נ הג"ר יעקב בר חיים יהודה עהרנרייך זצ"ל י"א צ"כ סיון
פתיל תכלת. עיין שם משמואל מה שכתב בגניזת התכלת. ולע"נ נראה דזה גם כן ענין הגלות, דתכלת מעורר היראת שמים האמיתית, כאומרם (מנחות מג:): דתכלת דומה לכסא הכבוד, ששם מורגש יראת הרוממות האמיתית, ונשפע על הלושבו שלא יהיה יכול לעבור עבירה, וכמעשה שמואב שם דבאו ד' ציציות וטפחוהו על פניו נשמת וישב על הקרקע, וסוף דבר שגם היא נתגיירה, דכן כתיב 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך', וא"כ היא אפטר להיות גלות אם היה עכשיו מצוי התכלת, כי אומות העולם היו נרתעים מלושבי התכלת, והיה רצון הבורא יתברך שיהיה הגלות, על כן בהכרח נגזז התכלת.

שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה יראה אל עבדך פעלך והדרך על בניהם. יש לפרש ע"פ מה שכתבו בספה"ק דימי השפלות הם הכנה לימי העליה, וכמו שהאילן בחורף נראה כמת ויבש כל לחותו ואין תקוה שישוב ויעשה פירות, ובאמת נהפוך הוא, דאדרבה אז שואב בקרבו הלחלוחית לימי הקיץ לעשות פרי, כן האדם בימי שפלותו. ולכן אמרו (ברכות נד.) דחייב

אחריו כדי שיתקנו, רק כיון שהרעותי את מעשי, שאין האדם זוכה שיהיו מעשיו במדריגה שיעלה כל דבר לשרשו, ומכוון לשם הנאה גשמית, ועל כן 'קפחתי' (מלשון כריתה וכליון) את פרנסתי, עי"ש.

וזה כוונת הגמרא מה שנתנבאו על לעתיד לבא, ואמרו (כתובות קיא:): 'עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת', והיינו פת אפוייה וכתונת פסים, דלעתיד שלא יהיה באכילתו ובלבושו מחשבה זרה רק להעלות הכל לשרשו העליון, ממיילא תוציא הארץ מעצמו לחם לאכול ובגד ללבוש.

והנה כי כן הוא בירושת הארץ, דיש בה הנאה גשמית, ויש בה הנאה רוחנית. ואילו זכו ישראל והיו במדריגה הראויה להיות, ולא היה כוונתם אל הנאה גשמית, אז לא היו צריכין לשום השתדלות ופעולה לרשת את הארץ, אלא היה בא להם בניקל בלי שילוח מרגלים, ובלי מלחמה, כי הארץ היתה מתאוה בהם שיעלו אותה. אמנם ישראל רצו 'לראות' את הארץ, היינו מה שהוא בגדר הראיה, ולא בגדר השגה, והיה כוונתן לתאות הגשמי, ועל כן נצרכו להשתדלות גשמי שייגעו אל ארץ ישראל, ולזה לא היה אפשרות בדרך הטבע, על כן לא הצליחו.

ומזה הטעם לא צויה הקב"ה שישלחו מרגלים, דרצה שיהיה תשוקתם לארץ הקדושה בשביל תועלת הרוחני, ואז לא היה צריך שום השתדלות, כי הארץ בעצמו היתה משתוקקת שיבואו בני ישראל לתוכו, והיה בא לידם בניקל בלי שום השתדלות. אבל בשביל שרצו 'לראות' הארץ, ולא האמינו, כי היתה כוונתם למען גשמיות, על כן לא ניתן להם אלא לבניהם אחריהם.

ובזה יש לבאר כוונת המשל (המובא במדרש טז:ז): עה"פ 'שלח לך', ר' יהושע אומר למה היו דומין, למלך שזימן לבנו אשה נאה ובת טובים ועשירה, אמר לו המלך: זימנתי לך אשה נאה ובת טובים ועשירה. אמר לו הבן:

אלך ואראה אותה. שלא היה מאמין לאביו, מיד הוקשה הדבר והרע לאביו, אמר אביו: מה אעשה, אם אומר לו 'איני מראה אותה לך עכשיו', הוא אומר 'כעורה היתה', לפיכך לא רצה להראותה, לבסוף אמר לו: ראה אותה, ותדע אם כזבתי לך. ובשביל שלא האמנת בי, קונם שאין אתה רואה אותה בביתך, אלא לבנך אני נותנה. וכך הקב"ה אמר לישראל 'טובה הארץ', ולא האמינו, אלא אמרו 'נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו', אמר הקב"ה לנו, מעכב אני עליהם, אז הם שאינם עושים לפנינו טובה לא הראה אותה לנו, אלא יראו אותה, ובשבועה שאמר אחד מהם נכנס לתוכה, אלא לבניהם אני נותנה, עכ"ד המדרש. ויובן לפי דרכינו, ד'אשה נאה' היינו הנאה גשמית, ו'בת טובים ועשירה' הוא הנאת הרוחני, שהוא יחוס ובת טובים, ואמר הבן 'אלך ואראה אותה', שלא היה כוונתו רק למען הנאה גשמי, דבר שאפשר לראות בעינים הגשמיים, ולא יחושה, שאי אפשר לראות רק לחקור על אמיתות הדבר, על כן אמר המלך 'איני נותנה לך אלא לבנך', כדוגמא זו היו ישראל שלא נתכוונו אל הנאה הרוחנית שבארץ, ועל כן רצו לשלוח מרגלים, ואמר להם הקב"ה איני נותנה אלא לבניהם.

לע"נ הג"ר יצחק שלמה ב"ר אברהם צבי אונגאר זצ"ל י"א צ"כ סיון
שלח לך אנשים. נראה לפרש לפי מה שאמרו בחולין (דף פ"א): משעלו בני הגולה לארץ ישראל, פסקו בארץ ישראל הזיקין (-כוכב העובר בשמים כחץ ממקום למקום והוא סימן קללה), והזועות (-רעידות הארץ), והרוחות הנושבות בזעף, והרעמים, ולא החמיץ יינם, ולא לקה פשתנם של בני ארץ ישראל, ע"כ. הרי דארץ ישראל משתנה לטובה ע"י בני ישראל שעולים לשם. ועיקר השינוי לטובה תלוי בבני ישראל עצמם, דאם הם צדיקים, אז משתנה הארץ לטובה. על כן זה רמז לו הקב"ה, דמה התועלת לתור הכלי שהיא ארץ ישראל, כי אם 'שלח לך אנשים', 'לך' היינו לתור אותך, דלפי המצב שלך, כך היא ארץ ישראל. וכן בעיני ראיתי ובאזני שמעתי מזקנים בארץ ישראל, דמיום שבאו בני גולה לכאן, נשתנה המצב פלאים לטובה, בין האויר ובין בנוגע חולאים ר"ל, ובין בנוגע הצמחים.

לע"נ הג"ר אברהם ב"ר יוסף הכהן זצ"ל חתן בעל לב
העברי יא"צ כ"ו סיון

שלח לך אנשים. אמרו חז"ל, שבתחילה נתקבצו אצל משה לשלוח מרגלים, ולא רצה, אמרו לו, כי העמים יודעים שאנו באים לירש אותם, והם מטמינים את ממונם, וכשיגיעו ישראל לא ימצאו כלום ונמצא דבר ה' בטל ח"ו, ואז ייטיב הדבר בעיני משה, מה שאמרו ייחפרו לנו את הארץ, פי' החפירות שמטמינים בהם ממונם, כיון ששמע משה כך נלכד בידם, ע"כ.

ונראה לפי מה שכתב האור החיים וז"ל: וא"ת קושיא לאלקינו למה לא מנע הדבר מהיות כך. ונראה כי לצד שראה שזולת זה היו פוקרים יותר ועושים בהלה יותר ממה שהיה יותר ופוקרים יותר ועושים בהלה יותר ממה שיצא אחרי המרגלים, אז היה יוצא התקוממות נגד משה רבינו וכל כלל ישראל היו עומדים בסכנה גדולה כמו בקרח ועדתו שכל עם ישראל ח"ו היו נבלעים באדמה, אלא כאן שמשה רבינו שלח מרגלים ואז לא יצא התקוממות נגד משה רבינו, אלא רק שלא רצו להלחם ולכבוש ארץ ישראל, ואלא המרגלים מתו באותו זמן חוץ מיהושע בן נון וכלב בן יפונה, ואח"כ נגזר שאלו מבין עשרים שנה ואילך ימותו במדבר ולא בפעם אחת, אלא הזקן לפי זקנותו במשך ארבעים שנה, ולא היה כל כך ניכר, כיון שהעולם התנהג במשך הזמן ברגילות כמו שנהגו בני ישראל במדבר, ובניהם גדלו ונשארו ונכנסו לא"י והם לחמו וכבשו והתנחלו.

וזה היה בכח שמשה רבינו שלח את המרגלים, ומשה רבינו רעיא מהימנא ע"ה ביקש אז רחמים מרובים בשביל עם ישראל, והקב"ה קיבל את תפילותיו והשיב לו 'סלחתי כדברך', וזה היה הכל אחרי שליחות המרגלים בלי שהיה ח"ו התקוממות נגד משה רבינו שהיה יכול להיות אם משה רבינו לא היה שולח מרגלים.

ויוצא לפי' ששליחות המרגלים הצילו את עתיד האומה, וזהו הביאור לענ"ד שהקב"ה אמר למשה רבינו 'שלח לך אנשים', ובכח זה זכה משה רבינו שהקב"ה אמר לו 'סלחתי כדברך', וא"כ לא יצא ממשה רבינו ע"ה שום תקלה, אלא אדרבה סליחה וכפרה.

לכבוד מערכת מליצי יושר

בגליון צ"ה שבת הגדול תשפ"ב הבאתם מכתב מאחד שהסביר מדוע לא רואים ישועה תיכף ומיד, אלא לפעמים צריך להמתין איזה זמן, כי גם בחיים חיותו של האבנ"ז בעצמו, לפעמים היו צריכים להמתין ג' חדשים עד שבא הישועה, וכמו שכתב באביר הרועים (ח"ב אות רל"ה). והרי האבנ"ז הבטיח שיעזור למי שילמוד את דבריו **כמו בחיים חיותו**, וא"כ פשוט דלפעמים יש להמתין קצת. והא לך לשון אביר הרועים:

בעת שהיה רבינו האבנ"ז בעיר קאליש בהלויות הגאון הצדיק וכו' בעל נפש חיה זצ"ל, ונתאכנס אצל הרה"ג אבד"ק מו"ה שמשון זצ"ל, ויען שבבית הרב היה אז רעש ומהומה מן הרבנים שבמדינה שבאו ג"כ שמה, לקח משכינו בעל הבית אחד בשאלה עוד חדר אחד גדול ומהודר עבור רבינו הק' האבנ"ז ששם יניח הצדיק את ראשו לנוח עצמו, ולן רבינו הק' בזה החדר המהודר הלילה שהיה אחר הלילה. והנה היה לשכינו של הרב הנ"ל בת צעירה לימים שנשתגעה בלידתה לפני איזה שנים בדרך שובב מאד ר"ל, וכבר היו דורשים ברופאים גדולים ומומחים לזה וגם השתמשו בסגולות מכמה צדיקי הזמן ולא הועיל מאומה, ועברו איזה שנים ואין מושיע לה. והי למחרת כשרצה רבינו הק' לצאת מן הבית לנסוע לביתו, הפילה עצמה אם המשתגעת הנ"ל אצל הפתח בבכיה גדולה ואמרה שלא תתן לצאת את הצדיק מכאן עד שיתן סגולה לבתה לרפו"ש. והתבהל רבינו הק' מקול הבכיה, ושאל להרב הגאבד"ק מה זה הקול ששומע, והי כאשר אמר לו דהאשה ששוכבת אצל הפתח היא בעלת הבית מהאכסניא שלו, ומה הגיע לה מצרת הבת ובקשתה, ענהו רבינו הק' על האתר, שיאמר לה שתראה לשמור לבתה המשוגעת שתשב רבע שנה בחדר זה שהוא היה בו, ואז תשוב לבריאתה, ועשו הוריה בן, והנה בכל משך שלשה חדשים לא היה נראה בה שום הטבה, וכמובן שכבר היה נמצא מתנגדים מרננים אחר הבטחת הצדיק, אבל כשהגיע תשלום הזמן של רבע שנה מיום ליום, פתאום נעשית מיושבת בדעתה לגמרי כאחד האדם, ותהום כל העיר ולא יספה לדאבה עוד, עב"ל. הרי דגם בחי האבנ"ז בעצמו לא ראו תמיד ישועה תיכף ומיד, ואין אנו יודעים חשבונות והסיבות מדוע לפעמים נושעים מיד, ואילו לפעמים יש להמתין עד שבא הישועה.

עוד כאן המכתב

והנה בדיוק כך אירע אצל בן אחי נ"ו, כי עבר תהליך גירושין ל"ע, והשמיצו אותו מאד בכל מיני השמצות והוצאת שם רע, והיה ברור אצל כל המשפחה שלא יוכל למצוא שידוך כראוי, ובודאי לא 'לכתחילה' דיגע שידוך'. ואמרתיו לבן אחי: תקבל על עצמך ללמוד בכל יום ספר 'אגלי טל' מהרה"ק האבני נזר זי"ע שהבטיח שיעזור למי שילמוד ספריו כמו בחיים חיותו, ובודאי יהיה לך ישועה. וכן עשה וקבעתי עמו ללמוד בכל יום באשמורת הבוקר הספר אגלי טל. והנה למרבה הפלא, אחר תשעים יום התארס בן אחי למזל טוב עם בחורה כלילת מעלות.

החותם בשמחה
מ.ל. אנגליה

האדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, דבעוה"ז אין שום דבר מוחלט, ודבר שנראה בעיני בני אדם לרע, יהיה טוב באמת. וזהו שאמר המשורר האלקי "שמחנו כימות עניתנו", תעזרני להיות בשמחה ובקדושה כמו בימי העינוי, שאם אז היינו שמחים, בודאי היה זה ברגש קודש בלי שום תערוכות הוללות ח"ו. כמו כן כשנהיה בשמחה על דבר טוב, תהיה זה על תכלית השלימות של שמחה בקדושה. "שנות ראינו רעה" היינו שנדמה בעינינו לרעה, וזה "ראינו", דהיה נראה כדבר רע, ובאמת הם היו לתכלית הטוב. "יראה אל עבדיך פעלך" - נזכה כבר לראות ולהבין מה טוב פעלת אז עבורינו, אבל "והדרך על בניהם" שהם לא יצטרכו לסבול שום רע ח"ו, רק הדר וטוב הנראה והנגלה, אמן כן יהי רצון.

לע"נ הג"ר חיים ב"ר מרדכי פישל סופר זצ"ל בעל מחנה חיים יא"צ
כ"ה סיון

חילוק בפירות חז"ל בין תר"מ וחלה. תמהו הראשונים מדוע פירות חז"ל שנכנסו לארץ חייבים בתרומות ומעשרות רק מדרבנן, ואילו קמח חז"ל שנכנסו לארץ חייבת בחלה מה"ת. וביאר בחזון יחזקאל (מעשרות פ"ב הכ"ד) וז"ל: שאני דין תר"מ מדין חלה, דקודם גלגול אין על הקמח לא חיוב חלה ולא דין חלה, דהא אם הפריש חלה קודם גלגול אין חלתו חלה אפילו בפירות הארץ, וכיון דקודם גלגול אין על הפירות שום דין חלה, ממילא אינו חל ואינו פועל אז עליהם לענין זה פטור דחז"ל, וכשנכנסו אח"כ לארץ ונתגלגלה שם העיסה, דין הוא דלגלול הארץ הקובע לחלה מחייבתו מן התורה. משא"כ בתר"מ דאפילו קודם גרון נמי יש על הפירות דין תר"מ, דהא אתם תרם מפירות הארץ מדבר שלא נגמרה מלאכתו, הרי תרומתו תרומה, וממילא בפירות חז"ל חל ופעל עליהם מיד לאחר תלישתם מן המחובר פטור חז"ל לענין זה, דאם הפריש מהם עתה תר"מ אין הפרשתו כלום, וכיון דחל ופעל עליהם כבר פטור חז"ל, שוב אין כניסתם לארץ מחייבתם עוד מן התורה.

בבואכם אל הארץ. בספרי כאן: ר' ישמעאל אומר שינה הכתוב ביאה זו מכל ביאות שבתורה, שבכל ביאות שבתורה הוא אומר "והיה כי תבאו אל הארץ", "והיה כי יביאך ה' אלהיך", וכאן הוא אומר "בבואכם", ללמד שכוון שנכנסו ישראל לארץ מיד נתחייבו בחלה, ע"כ.

והכוונה בזה, דאלה שנאמר בהם לשון עתיד, כמו "כי תבואו", "כי תבוא", "כי יביאך", כולן למדות זו מזו, וכיון שפרט לך הכתוב באחת מהן שאינה אלא אחר ירושה וישיבה, דכתיב (דברים כו:א): "והיה כי תבוא אל הארץ וגו' וירשתה וישבתה בה", אף כולן שנאמר בהן לשון עתיד, העתיד שלהן הוא אחר ירושה וישיבה, אבל "בבואכם" שאינו לשון עתיד, פירושו כשמעו מיד בכניסתם.

² וכדברים האלה כתב האבני נזר (י"ד סימן תכ"ב אות ב') בקיצור, וז"ל: והחילוק שבין תרומה לחלה, דתרומה מתחלת תיכף משנתלשה, דאם הקדימו בשבלים הוי תרומה, והמפריש חלתו קמח אינה חלה, עכ"ל. והארץ ביסוד זה בחידושי רבינו חיים הלוי (תרומות פ"א הכ"ב).